

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inostranstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 125.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.959.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 14. novembra 1938

Cena posamezni številki 1'50

Upravičene zahteve

Pri banu dravske banovine g. dr. Natlačenu se je zgledala deputacija državnih uradnikov ter mu izročila spomenico, v kateri zahteva zvišanje plač drž. nameščencev. G. ban je deputaciji odgovoril, da uvideva težavni položaj uradništva in da se je vedno zavzemal in da se še zavzame za zvišanje plač. Upal je, da se bodo že letos v jeseni plače zvišale, ker pa to sedaj ni bilo mogoče, upa, da se bo to izvršilo spomladi. Prepričani smo tudi, da uradništvo pri svojem prizadevanju za zvišanje plač more upati na pomoč bana.

Zahteva po zvišanju uradniških plač je že stara in tudi »Trgovski list« je že ponovno zahteval zvišanje uradniških plač. Storil je to z odobravanjem vseh slovenskih trgovcev, saj so združenja na svojih o'čnih zborih, a tudi Zveza trg. združenj ponovno nastopili za zvišanje uradniških plač.

Če se je trgovstvo izreklo za zvišanje uradniških plač, potem je že s tem ta zahteva dovolj utemeljena. Kajti trgovci spadajo med največje davkoplačevalce, ki jim ni in ne more biti vseeno, če se nalagajo državi nova bremena. Trgovci pa so tudi ljudje, ki mislijo gospodarsko in ki vedo, da je treba vsak izdatek na eni strani nadomestiti z dohodkom na drugi. Če se torej trgovci izrekajo za zvišanje uradniških plač, potem pomeni to, da je to zvišanje tako nujno, da se mora izvršiti in da se mora najti kritje za ta novi izdatek.

Zvišanje uradniških plač pa je tudi v resnici neizogibno. Štirikrat so bile reducirane uradniške plače. Prišlo je zaradi tega do takšnih nemožnosti, da so imeli uradniki vedno manjše plače, čim bolj so avanzirali. Vse bi šlo, če bi se po zadnji redukciji plač draginja zmanjšala. A mi vemo, da je nasprotno od l. 1935, dalje draginja občutno narasla. Ta draginja pomeni zadoj in najtežjo redukcijo uradniških plač in vsaj posledice te zadnje redukcije bi se morale na vsak način odpraviti.

A tudi v interesu države same je, da se uradniške plače zboljšajo. Kajti kakor v poslovnem življenju, tako velja tudi za javno upravo resnica, da je pogoj uspešnega dela, da imajo nameščenci vsaj svoj eksistenčni minimum. Kar odkrito je treba povedati, da večina drž. uradništva tega nima. In posledice tega se čutijo povsod in se čutijo tudi v državni upravi sami. Kaj drugega niti ni pričakovati. Uradnik, ki je v gmotnih skrbih, ki ne ve, kje bo dobil potreben denar za vzdrževanje svoje rodbine, ta uradnik ne more delati tako, kakor bi delal, če bi bil brez te moreče skrbi. Tudi uradnik je le človek.

Prepričani pa smo tudi, da bi bilo tudi za čistost državne uprave vse drugače poskrbljeno, če bi bili uradniki plačani tako, kakor treba. Samo gmotno popolnoma neodvisen človek more tudi z vso doslednostjo izvrševati zakonske predpise z vso objektivnostjo.

Silno mnogo sitnosti in izdatkov pa bi se prihranilo tudi našemu gospodarstvu, če ne bi bili uradniki v materialnih skrbih. Mislimo, da bi marsikatera komisija odpadla, da bi marsikatera stvar šla gladkeje naprej in da bi bilo mnogo manj nezadovoljstva, če bi

se uradniki mogli čisto posvetiti le svojemu poslu.

In ne pozabimo na najvažnejše. Pri sedanjih nizkih plačah se bo ravno najsposobnejši naraščaj brnil državne službe. Kdor bo le mogel, bo iskal službo v zasebnih pod-

jetjih, kajti v državni službi mora čakati leta in leta, preden pride do plače, da si more ustanoviti lasten dom. Tudi te posledice se ne bi smele prezreti.

Zvišanje uradniških plač je nujnost, ki jo narekujejo tako državni,

ko narodni, gospodarski in kulturni oziri. Kar je nujno, pa se mora tudi izvršiti in zato se mora najti tudi kritje, ki je za zvišanje plač potrebno. Z dobro voljo se more to kritje tudi najti in zato upamo, da se bo tudi našlo.

ustanovi poseben Zavod za državne nabave, v katerem bi se centralizirale vse nabave. (Mislimo, da bi mogla biti centralizacija državnih nabav zelo dvorezen nož in da bi zlasti industrija iz pokrajine prišla najbrže z njo iz dežja pod kap. Op. ur.)

O obremenitvi industrije in zlasti o obremenitvi proizvodnega procesa je poročal tajnik Centrale ind. korporacij dr. Cvetko Gregorič. Fiskalna politika v Jugoslaviji se giblje od l. 1929, dalje v smeri olajšanja davčnega bremena kmetijskemu prebivalstvu. Pri uvedbi novega zakona o neposrednih davkih se je računalo, da bo dala zemljarina okoli 720 milijonov din dohodkov. L. 1929/30, je bil dohodek zemljarine celo večji in dosegel vsoto 8237 milijona din. V naslednjih letih pa je bila zemljarina za kmetovalce znižana ter je bila v l. 1938/39, proračunana na samo 640 milijonov din. Poleg tega je bila odpravljena trošarina na vino in žganje, katerih denarni efekt je bil 400 milijonov din. Nadalje so se dovolile zadrugam razne davčne ugodnosti. Tako nastali manjši dotok državnih dohodkov pa se je navalil na druge gospodarske panoge. Najbolj je bila zaradi tega prizadeta industrija. Tajnik dr. Gregorič pa je pri tem naglasil, da industrija nikakor ne protestira proti olajšanju davčnega bremena za kmetovalce, ker se zaveda, da je gospodarska okrepitev kmetovalca važna za vse stanovne v državi.

Najbolj občuti industrija skupni davek na poslovni promet, ki ga plača proizvajalec za vse one, ki naprej prodajajo te predmete. Ta davek se mora plačati celo za blago, za katerega ni mogoče izterjati plačila, a tudi za zneske, ki jih dovoljuje proizvajalec odjemalcu v obliki rabata. Uvedlo se je tudi obdačevanje surovin in pomožnih sredstev za proizvodnjo. Vrh vsega je bil skupni davek na poslovni promet v zadnjih letih povečan za 150 odstotkov ter je s tem postal breme, ki ga že ni mogoče prenašati. Uvedel se je nadalje 10% davek na luksuz. Davek na poslovni promet je dal l. 1929, in 1930, okoli 200 milijonov, 1938, in 1939, pa je bil proračunan že na 485 milijonov din. Poleg tega so se uvedle trošarine na industrijske proizvode ter na pomožna sredstva. Davek na dohodek je bil povečan dvakrat, občutno pa so bile povečane tudi razne takse. Carinske oprostitev, ki jih uživa industrija, so bile znatno omejene. Zelo občutno pa so bile povečane tudi socialne dajatve. Končno so bile povečane tudi banovinske in občinske davščine.

Finančni minister Letica si prizadeva, da samoupravne davščine ne zrastejo čez razumno mero, zlasti pa da ne obremenijo produkcijskega procesa. L. 1937, je tudi dobila industrija razne finančne olajšave ter je bila tudi oproščena dolžnosti nalaganja rezervnih fondov v državne vrednostne papirje. Vendar pa zaostajajo te olajšave znatno za olajšavami, ki jih je industrija zahtevala in ki so za neovirano delo industrije tudi nujno potrebne. Zato je zahtevala industrija s posebno spomenico pravično razdelitev in znosljivost bremen.

Po referatu dr. Gregoriča se je razvila obsežna debata, nakar je bila sprejeta resolucija o fiskalni obremenitvi industrije.

Zasluge trgovstva za razvoj produktivnih zadrug

Zadnji »Mlekarski list« je posvečen 40letnici »Mlekarske zadruge« logaške, ki je bila četrti v Sloveniji ustanovljena mlekarica zadruga, a je od vseh štirih edina ostala, da je danes najstarejša registrirana mlekarica zadruga v Sloveniji in menda tudi v Jugoslaviji.

Mlekarski list podrobno opisuje ustanovitve zadrug ter navaja tudi vse njene ustanovitelje. Ti so bili:

okrajni živinozdravnik Fran Majdič, ki je bil tudi predsednik zadrug,

učitelj Ivan Šega, ki je bil njen tajnik,

trgovci Anton de Gleria, blagajnik zadrug,

člani nadzorstva pa so bili:

posestnik Martin Petrič,

trgovci Tomo Tolazzi,

posestnik Ivan Mihevc,

trgovci Julij Lenassi,

trgovci Karol Puppis

in posestnik Ivan Rihar.

Med devetimi člani vodstva zadrug nič manj ko štirje trgovci — to pač najjasneje dokazuje, kako so slovenski trgovci vedno pravilno razumeli svoje dolžnosti do slovenskega gospodarstva in do celote. Logaški primer pa tudi dokazuje, kako velikih zaslug so si pridobili slovenski trgovci tudi za razvoj našega združništva, in sicer baš onega produktivnega in kreditnega združništva, ki je tudi

edino dala povod za vse one privilegije, ki jih danes uživajo zadrug.

Seveda pa ni logaški primer osamljen, temveč so prav tako tudi pri ustanavljanju drugih zadrug slovenski trgovci aktivno sodelovali, zlasti pa še pri ustanavljanju kreditnih zadrug. Marsikatera kreditna zadruga je bila šele mogoča s pristopom trgovca, a tudi pri produktivnih zadrugah je bila pomoč trgovstva dostikrat odločilna za uspeh. Logaški primer to jasno dokazuje.

Slovenski trgovci so torej bili med onimi našimi zaslužnimi ljudmi, ki so dvignili naše združništvo in s tem naše gospodarstvo. V zahvalo za to pa se sedaj baš na podlagi zaslug teh zadrug podeljujejo konsumnim in nabavljnim zadrugam privilegiji, ki uničujejo trgovce. Ali naj bo to zahvala za vse nesebično delo trgovcev za razvoj našega produktivnega združništva?

Ali kaj naj šele rečemo, če se danes dobe zadrug, ki naravnost delajo na to, da bi s privilegiji, ki so jih pomagali priboriti zadrugam tudi trgovci, uničile trgovci in ki se prav nič ne obotavljajo, da to svojo namero tudi javno izreče? Vsa krivičnost teh privilegijev je v tem še posebno jasno podana.

Toda logaški primer ima še drugo veliko vrednost, ker odkriva vso neresničnost one trditve, da bi

bili trgovci proti združništvu. Ne samo, da niso bili trgovci proti združništvu, temveč so naravnost sodelovali pri ustanavljanju zadrug. Seveda le pri ustanavljanju produktivnih in pravih zadrug, kar pa zadrug, ki so le še navadne trgovine, niso. Ta logaški primer je tako močan, da moramo odrekati dobro voljo vsakomur, kdor bi se še kdaj upal trditi, da je trgovstvo proti združništvu. Sicer so to trgovci na svojih zborih tudi že neshetokrat poudarili in izrečno naglasili v svojih resolucijah, da ne samo ne nasprotujejo zadrugam, temveč tudi ne ugovarjajo privilegijem, ki se podeljujejo pravih zadrugam, zlasti produktivnim in kreditnim.

Laž ima kratke noge in ob 40letnici najstarejše slovenske mlekarice zadrug se resničnost tega narodnega pregovora še zlasti jasno vidi. Kajti brez sodelovanja trgovcev ta zadruga sploh ne bi bila ustanovljena. Kakor logaška mlekarica zadruga, tako pa tudi še marsikatera druga.

Na podlagi teh svojih zaslug za razvoj slovenskega združništva pa ima slovensko trgovstvo tudi vso moralno pravico, da vodi v bodoče še z večjo odločnostjo boj proti zlorabljanju združnih privilegijev. In samo zlorabljanje teh privilegijev je, kadar se uporabljajo ti za uničevanje trgovstva, ki je soomogočilo nastanek onih zadrug, ki so si s svojim nesebičnim delom priborile te privilegije.

Javne dobave v prvi vrsti domačim podjetnikom!

Upravičeno zahtevalo naši industrialci

V Novem Sadu je bila v četrti glavna skupščina Centrale industrijskih korporacij, katere so se poleg delegatov industrije udeležili tudi zastopniki finančnega in trgovskega ministristva, banske uprave v Novem Sadu, Narodne banke, Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ter narodne obrambe. Skupščino je otvoril predsednik Centrale industrijskih korporacij Avgust Praprotnik, ki je po pozdravu gostov in delegatov predlagal vdanostno brzojavko kralju in več pozdravnih brzojavk.

Nato je imel daljši govor, v katerem je zlasti naglasil, kako veliko škodo ima naše gospodarstvo, ker je vse gospodarsko delo v državi popolnoma nesistematično. Nujno potrebno je zato, da trgovsko ministristvo skliče posebno anketo, da se določi industrijski program. Podatke za to anketo je Centrala industrijskih korporacij že pripravila in jih bo še spopolnila. Prosi industrialce, da pošljejo Centrali čim prej vse svoje predloge.

Nato je sledil referat gen. tajnika Gjoke Čurčina ter posnemamo iz njegovega referata naslednje misli:

V mnogih državah se opravljajo javne nabave dostikrat tudi neproduktivno, iz političnih ali drugih razlogov. Vendar pa ima vedno od javnih dobav, naj bodo te racionalne ali ne, dobiček domača industrija. V Jugoslaviji pa se nasprotno izvršujejo javne nabave večinoma v tujini, če se pa izvrše doma, potem večinoma pri državnih zavodih in tvornicah, le nezaten del pa pri domačih zasebnih tvornicah. Zato se je že ponovno zahtevalo, da se zaščiti domača industrija pred tujo konkurenco ter da se spremeni zakon o državnem računovodstvu in da se spremeni tudi obrtni zakon ter s tem olajša delo domače industrije. Nov moment je nastal z uredbo o normalizaciji z dne 1. julija 1938. (Kako pa bo ta uredba v praksi vplivala, ni danes še mogoče reči. Op. ured.) Po pravici se je zahtevalo, da se industrijski in obrtniški izdelki, ki jih nimamo v drža-

vi, nadomeste s podobnimi domačimi izdelki ter da se na ta način polagoma usposobijo domača podjetja, da izdelujejo vse, kar je potrebno. Še bolj upravičena je druga zahteva domačih podjetnikov, da se ne naročajo v tujini blago ali predmeti, ki se morejo napraviti doma. Nujno potrebno pa je tudi, da se domača industrija zaščiti pred dumpingom tujega blaga. Zahtevalo se je nadalje, da se morajo vlagati tuje ponudbe za državne dobave izključno v dinarjih. Končno se je proučevalo tudi vprašanje finansiranja in kreditiranja državnih nabav.

Po referatu gen. tajnika Čurčina se je razvila obširna debata. V debato so posegli gen. tajnik ljubljanske zbornice Ivan Mohorič, gen. tajnik Zveze jugoslovanskih cementnih tovarn dr. Blašković, ravnatelj TPD dr. Vrhune, direktor podjetij Bafe Toma Maksimović, in drugi. Vsi govorniki so opozarjali na velike težave, ki se delajo domačim podjetjem pri licitacijah za državne nabave. Toma Maksimović je predlagal, da se

Bolgarsko-jugoslovanski gospodarski odbor se v kratkem sestane

Na trgovskem kongresu v Ljubljani je bilo sklenjeno, da se ustanovi poseben bolgarsko-jugoslovanski gospodarski odbor, ki bo skrbel, da se poglobe in povečajo gospodarski odnosi med Bolgarsko in Jugoslavijo. Sklenjeno je nadalje bilo, da izvoliti člane tega odbora osrednji organizaciji bolgarskih in jugoslovanskih trgovcev. Najprej so izvolili svoje člane bolgarski trgovci, na zadnji seji Centralnega predstavništva pa so izvolili svoje delegate tudi jugoslovanski trgovci. Po izvolitvi članov so predlagali jugoslovanski trgovci, da bodi prvi sestanek bolgarsko-jugoslovanskega gospodarskega odbora v Nišu. Bolgarski člani so na ta predlog pristali. Pričakovati je zato, da bo ta sestanek v kratkem.

Izvoznikom jabolk

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu opozarja vse izvoznike jabolk, da se je pripetilo več primerov, ko so bila poslana naša jabolka v Avstrijo in v Nemčijo brez fitopatološkega potrdila. Zavod opozarja, da v bodoče pošiljke brez tega potrdila ne bodo puščene v Nemčijo. Fitopatološko potrdilo mora biti izdano na mednarodnem formularju ter mora biti spisano tudi v nemškem jeziku.

Pred razpisom volitev v Pokojninski zavod

Zadnja številka »Organizatorja«, glasila zasebnih nameščencev, poroča, da bo poteklo 14. novembra pet let, ko je bila izvoljena sedanja uprava Pokojninskega zavoda. Najkasneje do 14. novembra mora predsednik zavoda razpisati volitve delegatov za občni zbor Pokojninskega zavoda. Na podlagi letšnjega finančnega zakona pa ima minister za soc. politiko in ljudsko zdravje pooblastilo, da izda uredbu o spremembi načina volitev delegatov za občni zbor, toda samo glede §§ 25 in 26. statuta. Druge spremembe niso dovoljene. Hkrati z razpisom volitev se mora sestaviti tudi seznam volivnih upraviteljev. Predsednik Zavoda določi volivno komisijo, ki šteje poleg predsednika zavoda še 4 član, ki jih izvoli upravni odbor iz svoje srede.

Trgovinska pogajanja s Francijo in Anglijo se začnejo v kratkem

Takoj po zaključku trgovinskih pogajanj z Italijo bi se morala začeti trgovinska pogajanja s Francijo. Podlago za ta pogajanja so dala posvetovanja med našimi in francoskimi zastopniki v mesecu juniju v Beogradu. Takoj po pogajanjih s Francijo bi se začela trgovinska pogajanja z Anglijo, ki postaja za naš trg vedno važnejša, zlasti ker plačuje angleški trg vse blago v svobodnih devizah. Nekateri mesece je bila naša trgovina z Anglijo zelo živahna ter je preselila celo trgovino z Nemčijo. Vendar pa v celoti ne more doseči tega pomena ko trgovina z Nemčijo.

Naše narodno gospodarstvo v septembru

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani) Povprečno število vseh zavarovancev OUZD-a je znašalo v septembru 1938 103.972 oseb. V primeri z lanskim letom se je število zavarovanih delavcev povečalo za +1938 oseb ali +190%, medtem ko je v primerjavi z mesecem avgustom 1938 že nekoliko sezijsko nazadovalo, in sicer za -444 oseb ali -043%.

Večje konjunkturalne priraste zaposlenosti beležijo te industrije: tekstilna + 731 del., predelovanje lesa in rezbarstvo (mizarji, kolarji itd.) + 569 del., hišna služnina

(gospodinjstvo) + 352 del. itd., konjunkturalno nazadovanje pa gradnje železnice, cest in vodnih zgradb - 309 del., tobačna industrija - 147 del., gozdno-žagarska industrija - 131 delavcev itd.

V sezijskem pogledu ni prav posebno napredovala nobena industrija. Naj omenimo samo tekstilno industrijo s priraskom +186 delavcev, trgovino +146 del. in oblačilno industrijo +138 del. Na-

zadovale so pa zbog pojemažoe sezije predvsem gostilne, kavarne, krčme itd. (tuzski promet) za -458 del., industrija kamenja in zemlje -306 del., gradnja nad zemljo -273 del. itd. itd.

Italija in njeni gospodarski interesi v juž.-vzhodni Evropi

Nazadovanje italijanske trgovine z Jugoslavijo

Potovanje nemškega gospodarskega ministra dr. Funka po balkanskih državah ter njegovi govori in pogajanja z državniiki balkanskih držav so jasno pokazali, da hoče Nemčija čim bolj utrditi svojo gospodarsko pozicijo v južnovzhodnih državah Evrope. S tem pa nastaja tudi zanimivo vprašanje, kakšno je stališče Italije do te gospodarske ekspanzije Nemčije. Kajti tudi Italija se je od nekdanj živno zanimala za vse države južnovzhodne Evrope in mnogi italijanski gospodarski strokovnjaki so trdili in trde danes še prav posebno, da spadajo podonavske države v interesno sfero Sredozemlja, ne pa srednje Evrope. Ta misel se posebno v zadnjem času dostikrat ponavlja, v prejšnjih letih pa je bila zlasti močno poudarjena z rimskimi protokoli, ki so omogočili najtesnejše gospodarsko sodelovanje Italije, Avstrije in Madžarske. A tudi z vsemi drugimi balkanskimi državami je bila trgovina Italije vedno zelo živahna, da ni misliti, da bi se Italija pustila kratkoma izriniti s teh trgov. Na drugi strani pa je tudi jasno, da je rimska vlada danes tako odločno za politiko osi Berlin-Rim, da je zaradi te politike pripravljena na marsikatero žrtve. Da pa smejo te žrtve iti tudi le do gotove meje, se razume samo po sebi.

Važnost balkanskih držav za italijansko zunanjo trgovino kažejo naslednje številke.

Uvoz Italije iz balkanskih držav

	1936	1937	6 mes. 1938
	v milijonih lir		
Albanija	29,1	61,4	32,1
Avstrija	370,4	630,6	245,5
Bolgarska	23,8	75,8	46,7
Češkoslovaška	49,7	274,7	157,6
Grška	6,7	66,4	55,3
Jugoslavija	69,1	253,7	78,4
Romunija	220,7	390,8	134,4
Turčija	53,1	98,2	137,1
Madžarska	220,3	410,1	106,5
Skupno	1.048,2	2.262,1	1.004,1
Ves ital. uvoz	5.882,7	13.488,8	5.939,8
Odstotek juž. vzh. Evrope v celotnem ital. uvozu	17,8	16,8	17,9

Italijanski izvoz

v južnovzhodne države Evrope pa kaže to sliko:

	1936	1937	6 mes. 1938
	v milijonih lir		
Albanija	29,7	39,2	28,1
Avstrija	193,4	288,9	114,9
Bolgarska	3,2	45,4	35,2
Češkoslovaška	58,6	137,5	67,8
Grčija	12,4	83,5	56,9
Jugoslavija	45,3	192,4	110,9
Romunija	20,9	131,7	60,2
Turčija	26,5	128,8	28,9
Madžarska	116,6	200,5	65,3
Skupno	506,9	1.248,2	548,6
Ves ital. izvoz	3.829,6	7.848,8	3.892,3
Odstotek juž. vzh. Evrope v ital. izvozu	13,2	15,9	14,1

Te številke dokazujejo, da se je italijanska trgovina po odpravi sankeij hitro popravila in se skoraj podvojila, da pa je začela v letu 1938. zopet zastajati. Vzrok je v znatni meri v zadnjih političnih

dogodkih, ker je jasno, da Italija ne bo več imela po priključitvi Avstrije k Nemčiji z ozemljem bivše Avstrije tako živahne trgovine ko nekdanj. A tudi trgovina Italije s suetskimi ozemljem bo po vsej verjetnosti nazadovala.

Iz navedenih števil pa se tudi vidi, da je bila Italija skoraj z vsemi državami pasivna, da je znatno več iz teh držav uvažala, kakor pa v nje izvažala. To pasivnost pa je mogla Italija na razne načine kompenzirati in njena plačilna bilanca nikakor ni bila tako neugodna ko trgovinska.

Vendar pa je bila trgovina Italije s temi državami vedno zelo intenzivna in zato ni pričakovati, da bi bila Italija pripravljena svoje stare in dobre trgovinske zveze s temi deželami zanemariti. To tem manj, ker ima Italija z vsemi temi državami sklenjene za njo zelo ugodne klirinške sporazume, ki so za Italijo zaradi njene pomanjkanja na devizah tem bolj važni.

Ravno trgovinska pogajanja, ki se sedaj vodijo med Italijo in Jugoslavijo v Rimu, dokazujejo, da hoče Italija svojo trgovino z Jugoslavijo povečati. Listi so že celo pisali, da je Italija pripravljena dovoliti Jugoslaviji za eno milijardo lir blagovnih kreditov, samo da se poveča izvoz Italije z Jugoslavijo. To bi kazalo na to, da se Italija nikakor ne namerava čisto umakniti na ljubo Nemčiji, temveč da bo skušala kljub Nemčiji svoj delež v jugoslovanski zunanji trgovini povečati. Izredne ukrepe pa bo morala tudi Italija v ta namen storiti, ker sedaj nazaduje njena trgovina z Jugoslavijo dosledno, dočim se enako dosledno dviga trgovina Nemčije z Jugoslavijo, kakor dokazujejo naslednje številke:

Nemčija nam dolguje že 361 milijonov

Zadnji izkaz o stanju naših kliringov izkazuje zopet silno povečanje naših terjatev proti Nemčiji. V prvem tednu novembra so naše terjatve narasle za nič manj ko 4'8 milijona RM ali za 68'4 milijona din. S tem so narasle naše terjatve že na 25'2 milijona RM ali na 361'1 milijona din. To so tako visoke terjatve, da bi pač morali nekaj ukreniti, da se začne te terjatve gotovo likvidirati. Če tega ne bomo dosegli, potem se more še enkrat pripetiti, da bodo naši izvozniki izgubili težke denarje, kakor se je to že zgodilo. Kar pa je najusodnejše, je to, da nam te visoke terjatve jemljejo vsako svobodno akcije. Resnica je namreč ta, da smo tem bolj odvisni od Nemčije, čim več nam ona dolguje. Zaradi te odvisnosti moramo kupovati od Nemčije, kar ona hoče in po cenah, ki jih ona predpisuje. V

Uvoz Jugoslavije iz:

	Nemčija	Italija
	v milijonih din	
1930	1.221,4	782,8
1934	497,2	555,0
1935	598,1	370,8
1936 (sankcije)	1.087,6	101,7
1937	1.694,1	429,5
1938 (8 mesecev)	1.112,3	273,9

Izvoz Jugoslavije v:

	Nemčija	Italija
	v milijonih din	
1930	700,7	1919,3
1934	597,8	797,6
1935	751,5	672,3
1936 (sankcije)	1039,1	137,2
1937	1361,1	586,9
1938 (8 mesecev)	947,2	218,5

Skoraj bi mogli na podlagi teh števil reči, da je napredovala zunanja trgovina med Nemčijo in Jugoslavijo v istem razmerju, kakor je nazadovala trgovina med Italijo in Jugoslavijo. Ali more Italija dopustiti, da traja ta proces še nadalje?

Mislimo, da moremo na to vprašanje odgovoriti z odločnim: Ne! Če zaradi svoje avtarkije tega Italija ne more dopustiti. Kajti da bi Italija dosegla 100 odstotno avtarkijo, še za dolgo dobo ni pričakovati. V primeru vojne pa Italija ne more z gotovostjo računati niti z dovozom iz svojih afriških kolonij. Dovož iz držav južnovzhodne Evrope pa ji je skoraj docela zagotovljen. Tako glede živih, velikega dela surovin in rud ter petroleja je Italija s tem dovozom skoraj popolnoma oskrbljena.

Vse to dokazuje, da je Italija živo zainteresirana na tem, da zboljša svoje trgovinske odnose z južnovzhodno Evropo in da ne more tega spremeniti niti vdanost Italije za politično os Berlin-Rim.

resnici skrajni čas je, da nekaj odločnega ukrenemo za znižanje naših terjatev proti Nemčiji. V prvem tednu novembra se je stanje naših kliringov spremenilo takole (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:		
	8. XI.	31. X.
Nemčija RM	25'25	20'46
Italija din	67'40	75'07
Bolgarska (red.) din	1'64	1'67
Bolgarska (tur.) din	0'38	0'39
Poljska din	0'49	0'41
Turčija din	18'74	18'48
Španija pezeta	2'90	2'90

Pasivni kliringi:		
	2'47	2'46
Belgija belg	38'42	36'41
Madžarska din	9'63	6'70
Romunija din	165'54	164'35
Češkoslovaška Kč	4'30	4'42
Švica šv. fr.		

Seja velike turške narodne skupščine je bila v petek dopoldne. Sejo je otvoril predsednik turške vlade Dželal Bajar ter pozval poslance, da v smislu ustave izvolijo novega predsednika turške republike. Na tajnem glasovanju je bil nato izvoljen Izmet Ineni, eden najzaslužnejših sodelavcev Kemala pri obnovitvi in osvoboditvi Turčije. Novi predsednik je zaprosil ministre, da nadaljujejo svoje delo do sestave nove vlade.

Mandat za sestavo nove vlade je zopet dobil Dželal Bajar, ki je tudi takoj sestavil novo vlado, ki je v

glavnem stara vlada. Izpadla pa sta iz nove vlade zunanji minister Sukri Aras ter notranji minister Rukri Kaja. Zunanji minister je postal dosedanj pravosodni minister Karadzoglu, pravosodni minister podpredsednik narodne skupščine Ilmi Urad, notranji minister pa dr. Fajdam.

Ko je 101 strel naznanil ljudstvu izvolitev novega predsednika republike, je bilo truplo pokojnega predsednika republike prepeljano na kolodvor, odkoder se je s posebnim vlakom prepeljalo v Ankaru. Na vseh večjih postajah se bo vlak ustavil, da se bo moglo ljudstvo posloviti od velikega osvoboditelja nove Turčije.

Madžarski zunanji minister Kanya je podal v madžarskem parlamentu dalje poročilo o zadnjih dogodkih ter pri tem govoril tudi o odnosih Madžarske z Jugoslavijo. Med drugim je dejal, da je korektno stališče jugoslovanske vlade mnogo pripomoglo k nadaljnjemu ugodnemu razvoju madžarsko-jugoslovanskih odnosov. Ze blejski sporazum je prinesel razjasnitve v te odnose. Sedaj ni nobenih nesoglasij več in prepričan je, da se bodo jugoslovansko-madžarski odnosi, ki slone na medsebojnem spoštovanju in na skupnih interesih, še nadalje ugodno razvijali.

V Košicah je pozdravil državni upravitelj Horthy Slovače v hrvaškem jeziku, ker slovaškega ne obvlada. Dejal je, da se bodo vse narodnostne pravice Slovačkov spoštovali in da bodo Madžari podpirali razvoj slovaškega naroda.

Rimski odločujoči krogi odločno demantirajo vse vesti, kakor da bi bile sedaj na dnevnem redu še neke teritorialne spremembe v Podonavju. Te vesti so popolnoma neresnične in lansirane od nekih nedogovornih mednarodnih krogov, ki bi hoteli motiti dobre odnose Italije z nekaterimi balkanskimi državami. Rimski krogi z zadovoljstvom ugotavljajo, da bo Romunija navezala z Italijo podobne prijateljske stike, kakor jih je navezala Jugoslavija. S posebnim zadovoljstvom so oficialni krogi Rima sprejeli tudi izjavo ministra Kanye o prijateljskih odnosih Madžarske z Jugoslavijo in da ni med obema državama nobenega spornega vprašanja več.

Nemška vlada še ni zadovoljna s sedanjo razmejitvijo in zahteva korekturo meje v svojo korist. Zahteva še približno okoli 100 vasi, za katere bi dala dva manjša rudnika. Berlinska vlada je nadalje sporočila praški vladi, da še nima pravega zaupanja v novo češkoslovaško, ker da še vedno niso notranje politične razmere urejene in so še vedno delavne stranke, ki skušajo onemogočiti dobre odnose med Nemčijo in Češkoslovaško.

Ministrski predsednik Švory je takoj nato sklical sejo vlade in načelnike strank, da se določijo temeljne nove ustave in skliče parlament, da izvoli predsednika republike.

Prva fuzija političnih strank na Češkoslovaškem se je izvršila. V eno stranko so se združile: agrarna stranka, demokratska stranka narodnega združenja, obrtniško-trgovska stranka, del narodnih socialistov, Gaydovi fašisti in nacionalna liga.

Ministrski predsednik Daladier je imel na banketu na čast bivšim bojevnikom govor, ki je vzbudil v političnem svetu mnogo pozornosti. Daladier je dejal, da vojna nevarnost nikakor še ni minila. Resničen mir zahteva prav toliko moralne sile kakor vojna. Moralna moč Francije mora biti podprta tudi z ustvarjajočim članom in s silo produkcije. Dočim se je ta v drugih državah povečala, je v Franciji nazadovala. Vsakdo mora dati državi to, kar more. Eden mora dati denar, drugi delo, tretji svojo inteligenco. Prišla je ura, ko je treba izbirati med počasnim, a stalnim propadanjem domovine in med prepovedjo z odločnim delom. 14 francoskih generalov, med njimi tudi najuglednejši, je objavilo v »Epoque« odprto pismo proti Münchenskemu sporazumu.

Bivši zunanji minister Eden ustanavlja novo politično stranko, ki naj bi zbrala vse, ki so nezadovoljni s sedanjo zunanjo politiko Chamberlainove vlade. Baje je že izdelan konkreten program nove politične skupine. Nekateri menijo, da so vesti o novi stranki nastale samo zato, da se prisili Chamberlain k razpisu volitev.

Veleposlaniki Velike Britanije, Francije in Združenih držav Sev. Amerike so izročili japonskemu zunanjemu ministru skupno noto, v kateri protestirajo proti omejevanju svobodne plovice po reki Jangce.

Kitajske čete prodirajo še nadalje proti Kantonu ter napovedujejo, da bodo mesto zopet zavzele. Japonci pošiljajo z vsa naglico nova ojačenja v Kanton. Velike uspehe so dosegli tudi kitajski gerilski oddelki, Japonci pa poročajo, da njih čete še naprej prodirajo iz Hankova proti jugu.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Romunski kralj Karol bo na povratku z Londona obiskal tudi Nemčijo, in sicer na povabilo kneza Friderika Hohenzollerna. Najbrže se bo sestal tudi s Hitlerjem. Kralj Boris je odklonil demisijsko ministrskega predsednika Kjusjevanova ter mu je naročil, da sestavi novo vlado le z manjšimi izpremembami.

Denarstvo

Stagnacija na beograjski borzi

Napoved »Narodnega blagostanja«, da bodo tečaji na beograjski borzi še nadalje napredovali, se ni uresničila. Nasprotno se je pojavila močna tendenca nizdol, ki je trajala ves teden. »Narodno blagostanje« pripisuje nastanek te tendence volivni borbi, ker se izdajajo v tej borbi vse mogoči letaki, ki morejo tudi razburiti ljudi. Če je mnenje »N. B.« pravilno, ne vemo, dejstvo pa je, da bi tečaj najbrže še bolj nazadovale, če ne bi prav krepko intervenirala javna roka. Predvsem je kupovala Drž. hip. banka vojno škodo, dalmatinske in begluške obveznice.

Gibanje tečajev kaže naslednja tabela:

	4. 11.	11. 11.
7% investicijsko	99.50	99.25
vojna škoda	478.50	474.75
4% agrarne	60.50	60.50
6% begluške	91.—	90.50
6% dalmatinske	90.50	90.—
7% Blair	92.25	91.50
8% Blair	99.—	98.—
7% Seligman	101.—	101.—
7% stabilizacijsko	98.—	98.—

Najbolj rentabilen papir je še vedno 8% Blair, ki daje še celo nekaj več ko 8% obresti, namreč 8.16%, dočim daje 7% Seligman le 6.92%. Zato ni verjetno, da bi to slednje posojilo še napredovalo. Sicer pa plačuje DHB te obveznice le al pari, kar je tudi naravno.

Na deviznem trgu je bil tako živahen promet, kakor že dolgo ne. Ves promet je znašal 58.9 milijona din, za 31.9 milijona več ko prejšnji teden. Glavni posel je bil v nemških markah, katerih je bilo prodanih za več ko 35.7 milijona din. Ta veliki promet je posledica novega dogovora o tečaju klirinške marke, ki se je začel izvajati 7. novembra. Ponudba mark je bila velikanska, in sicer tako s strani privatnikov ko drž. ustanov. Večino teh mark je prevzela Narodna banka. Terminalska kupčija z markami je ustavljena, ker je ta postala sedaj nepotrebna. Tečaj klirinške marke je itak stabiliziran. Narodna banka je odkupila klirinške marke po 14.30 din. Na zadnjem borznem sestanku je dosegla marka celotno 14.32 din.

Angleške funte je dajala Narodna banka za uvoz surovin po 238. V zasebnem prometu je bil funt po 244.50 ter so se na tej podlagi določili tudi vsi drugi tečaji: švicarski frank je bil po 11.70, fr. frank po 136, ameriški dolar po 51.75 din. Na črni borzi so bili tečaji še nekoliko višji.

Od delnic so napredovale delnice Narodne banke, in sicer od 7380 na 7400—7430. Delnice PAB so neznatno nazadovale.

Število čekovnih računov pri Poštni hranilnici

Dodatno k poročilu o stanju Poštne hranilnice v oktobru sporočamo še pregled o številu čekovnih računov pri posameznih podružnicah:

	Število čekovnih računov		
	31. 8.	30. 9.	31. 10.
Beograd	7.962	7.995	8.035
Zagreb	6.971	6.979	6.967
Ljubljana	6.667	6.678	6.681
Sarajevo	2.425	2.425	2.430
Skoplje	1.519	1.526	1.528
Podgorica	178	180	183
Sušak	132	141	151
skupno	25.845	25.924	25.975

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke z 8. novembra navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din): Zlato podloga je ostala s 1.892,8 skoraj nespremenjena. Zlato v blaginjah se je dvignilo za 16,4 na 1.850,9, dočim je zlato v tujini padlo 16,4 na 41,9.

Devize izven podloge so narasle za 7,6 na 449,8.

Kovan denar se je zmanjšal za 4,2 na 347,8.

Skupna vsota posojil se je znižala za 19,9 na 1.875,5 in sicer so padla menična posojila za 16,0 na 1.885,2, lombardna pa za 4,0 na 40,3.

Razna aktiva so se zmanjšala za 21,1 na 2.309,0. Druge postavke na aktivni strani so brez pomembnejših sprememb.

Obtok bankovcev se je zmanjšal za 170,9 na 6.841,4, dočim so obveze na pokaz narasle za 173,7 na 2.222,6.

Obveze z rokom so se zmanjšale za 50,0 na 100,0.

Razna pasiva so se zvišala za 10,0 na 290,9.

Skupno kritje je naraslo na 26.83%, samo zlato pa na 26.24%.

Obrestna mera je ostala še nadalje nespremenjena.

Obtok bankovcev se je zmanjšal v prvem tednu novembra v skoraj vseh narodnih bankah. Tako se je zmanjšal po izkazu Češkoslovaške narodne banke za 160 na 6970 milijonov Kš. Zlato kritje je naraslo od 31.1 na 33%. — Nizozemska narodna banka izkazuje znižanje obtoke bankovcev za 30 na 1016 milijonov goldinarjev. — Reichsbanka navaja v svojem izkazu z dne 8. novembra, da se je obtok bankovcev zmanjšal za 337 na 7784 milijonov RM. — Švicarska narodna banka izkazuje znižanje obtoke bankovcev za 39 na 1696 milijonov švicarskih frankov. Narasle so tudi

naložbe pri banki, in sicer za 26.5 na 1688 milijonov šv. fr. Nespremenjen pa je ostal devizni zaklad in ravno tako tudi zlata podloga.

Po nemških cenitvah je bilo dosedaj na sušetskem ozemlju zamenjanih češkoslovaških kron za približno 270 milijonov RM.

Obtok bankovcev Poljske banke se je povečal po izkazu z dne 31. oktobra za 83,9 na 1475 milijonov zlotov ter je zato kritje padlo od 30% na 28.9%.

Delnice čest. industrijskih podjetij notirajo po poročilu »Frankfurter Zeitunge« znatno nižje, kakor preje, ko je bila praška efektna borza še odprta. Tako se cenijo v poslovnih krogih delnice Škode na 970,80 proti 1200 preje, Češkomoravske so padle od 2300 na 2050, Severne železnice od 5000 na 4500 itd. Seveda pa je treba upoštevati, da borza še ni odprta in da so zato nižji tečaj prav lahko mogoči.

Trgovina zbližuje narode

Kier cvete trgovina, tam vlada tudi politična svoboda

Ker zagovorniki konsumnih privilegijev ter zagovorniki tujih veleblagovnic neprestano ponavljajo svoje demagoške fraze o škodljivosti trgovine ter o nujnosti, da se čisto odpravi posredovalna vloga trgovcev, naj nam bo dovoljenih par besedi o veliki in zaslužni vlogi trgovine pri vseh narodih in v vseh časih.

Prva in osnovna zasluga trgovine je, da seznanja narode med seboj, da odpravlja med njimi razne predsodke ter jih s tem zbližuje. Narodi, ki medsebojno kupujejo, spoznavajo tudi kulturno delo drugih narodov in posledica tega je, da se nacionalno sovraštvo umika miroljubni tekmi, da raste podjetnost ter da postajajo ljudje bolj družabni, kar je pogoj kulturnega napredka.

Hkrati z dvigom trgovine raste pa tudi politična svoboda in narodi, ki so bili posebno znani po svoji trgovinski sposobnosti, so sloveli tudi po svojih političnih svobodah. Trgovina razvija nadalje bogastvo narodov in s tem fonde za podpiranje znanosti in umetnosti.

Zgodovina pozna mnogo narodov in držav, ki so postale velike samo zaradi trgovine. Državljeni stare Grčije, zlasti Aten in Korinta, so najprej dokazali, da se more nacionalna veličina in blagostanje doseči na podlagi trgovine. Stari Grki so zaradi trgovine postali pomorski narod in kolonizatorji ter postali močni in bogati s pomočjo trgovine. Ko pa so postali bogati, so z največjo vnemo podpirali znanost in umetnost ter okrasili svoja mesta z nesmrtnimi umetninami. Enako so delala tudi trgovska mesta srednjega veka v Italiji. Pisa, Florenca, Genova, Benetke in druga mesta so bila ne le središča trgovine, temveč tudi središča umetnosti. Slikarstvo, pesništvo, arhitektura, vse druge lepe umetnosti so cvetele pod pokroviteljstvom trgovcev.

Anglija je postala velika sila šele potem, ko so trgovci odjadrali čez morja v Indijo ter to pravilno deželo osvojili za Anglijo. Veliki intelektualni napredek, ki ga je dosegla Anglija pod kraljico Elizabeto, je bil hkrati tudi doba velikega napredka angleške trgovine. Z dvigom trgovine pa je tudi postala vse večja želja po svobodi, ker trgovina prospeva predvsem pod svobodnimi režimi. Zato se ni čuditi, da so bili ravno trgovci tisti, ki so najbolj odločno podpirali angleški parlament v boju za ohranitev državljskih svoboščin.

Kaj more pomeniti trgovina za neko deželo, dokazuje primer Škotske. Njeno zedinjenje z Anglijo v l. 1707. ji je omogočilo, da je mogla Škotska kupčevati tudi z vsemi angleškimi kolonijami v Ameriki in Zapadni Indiji. Škotska je bila silno revna država, takoj po njenem zedinjenju z Anglijo pa so začela cveteti njena

mesta, kakor n. pr. Glasgow in druga. Prav tako pa so neverjetno hitri in sijajni razvoj Združenih držav Severne Amerike omogočili predvsem trgovci.

Trgovina usposablja ljudi, da si najdejo nove poklice, ki jim odpirajo pot v blagostanje in udobnost. Trgovina skrbi, da se širi udobno življenje po vsem svetu, ker trgovina seznanja narode z vsemi pridobitvami in iznajdbami človeškega duha. Trgovina je tako zelo seznanila ljudi z izdelki in predmeti iz najrazličnejših dežel, da bi danes slabo in neudobno živeli, če bi morali pogrešati stvari, ki jih dobivamo iz tujih dežel. Vzemite za primer samo naša oblačila. Bombaž, iz katerega je narejena sramota, je iz Amerike, volna, iz katere je narejen plašč, je iz Avstralije, svila iz Francije, ali Italije itd. Pa tudi pri prehrani ne moremo pogrešati tujih stvari. Pijemo kavo, ki je prišla iz Brazilije,

čaj smo dobili iz Kitajske ali Cejlona, kakao iz Trinidada ali Afrike, razne začimbe iz Indije, sadje iz Amerike ali Afrike itd. Posebno vidna pa je ta odvisnost od tujih dežel v državah z velikimi kolonijami. Tako prihaja v Anglijo moka iz Kanade, vino iz Portugalske ali druge vinorodne evropske države, les iz Rusije ali skandinavskih držav, surovo maslo iz Sibirije, jajca iz Danske, purani iz Hrvaške itd. Celotno pohošstvo iz mahagonija je prišlo iz Južne Amerike, stoli iz hrastovine pa iz Slavonije ali Baltičkih držav.

Zato ni le smešno, temveč skrajno škodljivo, propagirati izločitev trgovine, kajti narod brez trgovine je narod brez gospodarske bodočnosti. Narod, ki zanemarija trgovino, se nikdar ne bo dokopal do blagostanja. Trgovina je zato trdnjava za blagostanje naroda ter oni temeljni kamen, na katerem sloni sreča naroda. Tako govore zgodovinska dejstva!

Črna kronika

DRUŠTVO INDUSTRIJCEV IN VELETRGOVCEV V LJUBLJANI
je objavilo to okrožnico o otvorenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnava izven konkursa za čas od 1. do 15. oktobra.

OTVORJENI KONKURZI

Savska banovina:
Krnjač Mirko, Glina.
Drinska banovina:
Vuković Milan, Šabac.
Donavska banovina:
Ilić Miloje, Petrovac;
Janoš Mate, Debeljača;
Vanjur Jovan, Novi Sad.

RAZGLASENE PRISILNE PORAVNAVE

Savska banovina:
Bröder Jakob, Osijek;
Nedelja Braća, Slav. Požega;
Polgar Ljubica, Zagreb, Masarykova ul. 1a.
Primorska banovina:
Asić Blaž, Split.
Donavska banovina:
Stanisavljević Borislav, Jasenov srez Bela Crkva.

KONČANI KONKURZI

Savska banovina:
Golubovački ugljenik »Jelena« d. d., Zagreb;
Jugosl. Florentz tvornica vaga i utega d. d., Zagreb.
Drinska banovina:
Janošević Paja, Sr. Mitrovića.
Moravska banovina:
Dimitrijević Nikola, Zaječar;
Kračunović P. Dimitrije, Metovnica.

Vardarska banovina:
Milivojević Petar, Skoplje.
Beograd, Zemun, Pančevo:
»Kalorija« a. d., Beograd.
KONČANE PRISILNE PORAVNAVE
Savska banovina:
Kovačević Milan & Singer ing. Eugen, solastnik »Miko«, Zagreb.

ODBITI KONKURZI

Savska banovina:
Schalk Aleksander, Zagreb;
Scholler Josip, Zagreb.

Donavska banovina:

Glavni savez vinogradara i voćara Kralj. Jugoslavije, Petrovaradin.

POTRJENE PRISILNE PORAVNAVE

Savska banovina:
Ehrenfreund Rudolf i sin, Osijek;
Lampel Zak, Zagreb.
Donavska banovina:
Jojkić Vladimir, Novi Sad.

* Podatke za dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge informacije, kakor o narokih, kvotah itd. daje tajništvo društva.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 12. novembra objavlja: Spremembo o pravilniku o carinskih posrednikih — Prodajne cene bencinske mešanice — Spremembe v stališču in novinskih uslužbencev v dravski banovini — Objavo pravilnika in pristojbinske tarife javnega skladišča Špedicije R. Ranzinger v Ljubljani.

Konkurzi - poravnave

Končano je poravnalo postopanje prot. tvrdke Pipan & Cie., kom. družbe z o. z. v Ljubljani.

Potrjuje se poravnava, ki jo je sklenil trgovec Mirko Novak v Smartnem pri Litiji s svojimi upniki.

Naročajte in širite
»Trgovski list«!

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

Zunanja trgovina

Trgovinski minister je podpisal odlok, s katerim se uvaža posebna taksa za izvoz orehov, suhih jabolk in hrušk. Ta taksa znaša za orehe 1 din, za suha jabolka in hruške pa 50 par za 100 kg.

V italijanskem kliringu je izplačala Narodna banka nakaznice do št. 18.437 z dne 17. 8. 1938.

Vse težkoče, ki so doslej ovirale sklenitev ameriško-angleške trgovinske pogodbe, so bile sedaj premagane in bo podpisana pogodba v 14 dneh. Anglija je popustila glede carine na ameriške avtomobile z nad 24 HP in je znižala to carino od 33 1/2 na 20%.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 2. decembra ponudbe za dobavo 200 kg »Sakola« ter raznega električnega materiala za signalizacijo.

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 17. novembra ponudbe za dobavo 2100 kg jekla; 19. novembra za dobavo hrastovih pragov; 21. novembra raznih krp za čiščenje; 22. novembra impregniranih borovih pragov.

Licitacije

Dne 17. novembra bo v Intendanturi štaba moravske divizijske oblasti v Nišu licitacija za dobavo 75.800 kg masti in 3200 kg kisa; dne 28. novembra za dobavo 795 kg čaja in 8520 kg sladkorja.

Dne 18. novembra bo v Intendanturi štaba sumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu licitacija za dobavo 476.000 kg ovsa.

Dne 16. novembra bo pri štabu komande vojašnice Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Ljubljani licitacija za oddajo raznih zidarskih in krovskih del.

Dne 15. novembra bo v pisarni inženjerije dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za napravo žične ograje.

Dne 21. novembra bo pri Tehniški komisiji št. 1 na Vrhniki licitacija za dobavo raznega električnega materiala.

Dne 28. novembra bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo 30.000 kg kartona za tobačno tovarno v Nišu.

Pri Upravi smodnišnice v Kamniku bo dne 29. novembra ofertna licitacija za nabavo jermenov.

Pri Štabu zrakoplovstva vojske (materialni oddelek) v Zemunu so razpisane naslednje licitacije: dne 26. novembra za dobavo usnjenega materiala; dne 29. novembra za dobavo jeklene pločevine in jeklenih cevi ter radio- in elektromateriala, dne 30. novembra pa za dobavo avtomobilskih priprav.

Dne 5. decembra bo pri Vojno-tehničnem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo 4900 m ameriškega platna.

Dne 12. decembra bo pri Direkciji drž. železnice v Subotici licitacija za napravo novega postajnega skladišča na postaji Novi Sad.

Dne 13. decembra bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo amonijakovega solitra; dne 15. decembra za 100.000 kg žvepla; dne 16. decembra 10.000 kg bitumena; 19. decembra 2500 kg gutaperče in dne 20. decembra za 150.000 kg parafina.

Dne 15. decembra bo pri Upravi policije v Zagrebu licitacija za dobavo 10.000 kg bencinske mešanice.

Dne 3. decembra bo pri Štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo vagonskih plahot »cerada«; 5. decembra materiala za avtoveno varjenje in dne 6. decembra raznega laka in barv.

Prodaja

Dne 15. novembra bo pri Glavni carinarnici v Ljubljani licitacija za prodajo radijskih aparatov, barv, plutovine, železne robe, dekorativnih artiklov, bombažne tkanine, saharina in igralnih kart.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesom na vpogled.)

Doma in po svetu

Papež je sprejel v avdienci jugoslovanske škofo, in sicer nadškofa dr. Stepinca, banjaluškega škofa Garića, križevskega škofa Njiradija, djakovskega škofa doktorja Aksamovića in ljubljanskega škofa dr. Rozmana.

Preteklo nedeljo so bili po vsej državi številni shodi. Najobširnejše poročajo listi o shodu predsednika vlade v Novem Sadu, kjer je bilo po »Ponedeljskem Slovincu« 80.000 ljudi. Ministriški predsednik je na tem shodu govoril tudi o zunanje-politični situaciji in naglasil, da so meje Jugoslavije zapisane s krvjo in začrtane z mečem ter da se ni treba Jugoslaviji niti z enim sosedom pogajati o vprašanju naših medsebojnih mej.

Uprava Borze dela v Ljubljani je razrešena svoje dolžnosti, na njeno mesto pa je imenovana nova. Od delodajalcev so bili v sedanjosti upravniki: Josip Rebec, ključavničarski mojster v Ljubljani, Stane Vidmar in Anton Rojina. Na njihovo mesto pa so imenovani: Ivan Ogrin, stavbenik v Ljubljani, namestnik Matko Curk, Karel Kavka, stavbenik, vsi iz Ljubljane, namestnik dr. Ahacil iz Trčiča, Hren Ignacij, industrialec na Vrhniki, in njegov namestnik Zvonimir Lukič, trgovec v Ljubljani. V nadzornem odboru podružnice v Mariboru sta imenovana steklar Ivan Kovačič in veletrgovec Ivan Sluga, v nadzorni odbor ekspoziture v Celju stavbenik Konrad Golob, v nadzorni odbor ekspoziture v Murski Soboti pa trgovec Fran Čeh in čevljar Janez Kolosa.

Za državnega komisarja pri rudniški družbi v Mežici je bil postavljen odvetnik dr. Emil Stefanovič.

Razstava nemškega časopisja je bila v nedeljo otvorjena v prostorih nemškega poslanstva v Beogradu.

Senatorja Piro Hadži Ristića je ustrelil kolonist Mladen Josić. Z drugim strelom je nevarno ranil upravnik tobačne zadruge Milana Malenico, nato je težko ranil še sebe. Vzrok umora je spor zaradi nekaterih sklepov tobačne zadruge, katere predsednik je bil umrl senator.

V Beogradu je popolnoma pogorela tovarna za čevlje Boston. Kljub hitri pomoči gasilcev ni bilo mogoče rešiti tovarne.

Italijansko-britanski sporazum stopi v veljavo 16. novembra.

Francoska vojaška misija, ki je bila v Pragi 20 let in intenzivno sodelovala pri organizaciji češko-slovaške armade, bo s 1. januarjem likvidirana. Člani misije se že pripravljajo na odhod. To je prvi korak k odpovedi vojaške zveze med Francijo in Češkoslovaško. Kakor so pokazali dogodki, se ta zveza itak ni obnesla.

Na seji čl. ministrskega sveta, kateri sta prisostvovala tudi zastopnika slovaške in ukrajinske vlade, je bilo soglasno sklenjeno, da se postavi kot kandidat za predsednika republike sedanji zunanji minister Chvalkovsky. Ministrski svet je nadalje ugotovil, da odpade na podlagi nove razmejitve 69 poslancev in 33 senatorjev, ki nimajo več svojega stalnega bivališča v Češkoslovaški.

General Sýrový bo takoj po izvolitvi novega predsednika podal ostavko svoje vlade. Novo vlado bo sestavil bivši notranji minister Černý, zet pokojnega Švehla. Kot kandidata za zunanje ministra se imenujeta dr. podtajnik slovaške vlade dr. Krno in čl. poslanik v Parizu dr. Osusky.

General Sýrový bo imenovan takoj po demisiji za prvega češko-slovaškega maršala.

Iz zasedenega ozemlja je priležalo na Češkoslovaško 92.000 beguncev. Od teh je 73.000 Čehov, 11.000 Nemcev, 6700 Židov in nekaj Poljakov in Madžarov. Begunci s slovaškega in ukrajinskega ozemlja niso tu všteti.

Na seji podkarpatske vlade se je ugotovilo, da je prehrana Karpatske Ukrajine zaradi dobave 500 vagonov koruze, ki jih je dala praška vlada, popolnoma zagotovljena. Tudi prometna vprašanja se bodo ugodno rešila ter se bodo takoj začele delati nove prometne zveze.

Predsednik slovaške vlade dr. Tiso je prišel v Berlin. Novinarjem je izjavil, da se razvijajo odnosi med Slovaško in Nemčijo popolnoma prijateljsko, ker je dala slovaška vlada nemški manjšini vse narodnostne pravice. Na Slovaškem je še okoli 150.000 Nemcev. Upa, da bodo ti Nemci posredniki med Nemčijo in Slovaško.

Zaradi umora poslaniškega tajnika v Ratha morajo plačati Židje v Nemčiji eno milijardo mark globe v korist nemške državne blagajne. Minister Göring je nadalje

izdal uredbo, s katero se prepoveduje Židom, da bi imeli katero trgovino ali agencijo. Židje, ki so lastniki pri zadnjih neredih demoliranih stanovanj, hiš in trgovskih lokalov, morajo na svoje stroške v osmih dneh odstraniti vse sledove teh pustošenj, ker da so ta pustošenja nastala samo zato, ker je bilo ljudstvo ogorčeno zaradi hujškanja tujega židovskega tiska proti nar. social. režimu. Čela vrsta Židov je bila nadalje aretirana in odvedena v koncentracijska taborišča. Samo v Münchenu je bilo zaprtih 1400 Židov. Ustavljeni so bili tudi vsi židovski listi, do 1. januarja pa se morajo likvidirati vsa židovska podjetja. Iz vseh nemških mest poročajo o pravi paniki, ki je nastala med židovskim prebivalstvom ter o številnih samomorih Židov.

Po zadnjih rezultatih ameriških volitev je v senatu 69 demokratov (prej 77), 23 republikancev (15), 2 farmerja, 1 progresist in 1 neodvisen poslanec. V poslanski zbornici pa je 262 demokratov (prej 334), 170 republikancev (89), 2 farmerja (5) in 2 progresista (7).

Židje smejo imeti v Italiji samo še na deželi posestva v vrednosti

Povpraševanja po našem blagu v tujini

741 — Hamburg: deželni pridelki, zlasti fižol, koruza, pšenica, semena in sadje,

742 — London: ponuja se zastopnik jugoslov. izvoznikom sadja, perutnine, konoplje, črev, lesa in povrtnine,

743 — Hamburg: pšenični otrobi,

744 — Stockholm: acetoni, trikloretil, kavstična soda,

745 — Lugano (Švica): prigravljeno usnje s podplati in brez njih,

746 — La Caire: karbon bisulfid želi nabaviti z licitacijo egiptsko kmetijsko ministrstvo; ponudbe se sprejemajo do 5. februarja; Zavod more sporočiti pogoje licitacije,

747 — Hamburg: nasoljena in posušena goveja in ovčja čreva za klobase,

748 — Hamburg: strošnice, češplje, orehi,

749 — Debreczen: orehi (nekotliki vagonov),

750 — Atene: žitarice,

751 — Solun: protje za košare,

752 — Tunis: fižol,

753 — Atene: les, kože in štedilniki,

754 — Limmassol (Ciper): les vseh vrst,

755 — Atene: protje za košare,

756 — Atene: veliki beli fižol (velike količine),

757 — Berlin: čunje,

758 — Kavala (Grčija): žitarice,

759 — Séres (Grčija): vodne se-

do 5000, v mestih pa hiše v vrednosti do 20.000 lir. Poroke med Italijani in Židi so neveljavne.

Angleško letalsko ministrstvo je naročilo svojim tovarnam, da takoj dobavijo 5000 letal. Število letalskega moštva je bilo povečano na 100.000 mož. Novi proračun za letalstvo je povečan na 22 milijonov funtov. Proizvodnja angleških letalskih tovarn se mora do marca meseca povečati za 150%. Že sedaj pa je narasla za polovico. Angleška vlada hoče biti popolnoma pripravljena, ko se bodo začela pogajanja zaradi nemških kolonij.

Med angleškim kraljem in vojvodo Windsorskim je prišlo s posredovanjem vojvode Gloucesterskega do popolnega sporazuma. Vojvoda Windsorski se bo vrnil v Anglijo in se zopet nastanil v dvorcu »Belvedere«, iz katerega je pred leti sporočil, da se odpoveduje prestolu.

Noblovo nagrado za literaturo je dobila ameriška pisateljica Pearl Buck, po rodu Čehoslovakinja, za svoja dela o Kitajski, zlasti za delo »Dobra zemlja«. Noblovo nagrado za fiziko je dobil italijanski učenjak Enrico Fermi. Za kemijo se letos nagrada ni razdelila.

salke na pogon z električnim motorjem.

760 — Mexiko: farmacevtski proizvodi,

761 — Solun: surova volna, predelane in nepredelane kože,

762 — Atene: stekleno blago in emajlirana posoda,

763 — Dunaj: puh,

764 — Solun (Thessaloniki): zdravilne rastline,

765 — Hamburg: kozje in ovčje kože,

766 — Atene: pločevinasta ambalaža,

767 — Solun: kmetijsko orodje,

768 — Hamburg: kalcijev karbid, cianamid, kavstična soda, lim,

eterična olja,

769 — Zanthie (Grčija): žitarice,

770 — Hamburg: mezdovina in posušena ovčja čreva (za gosli in teniške loparje),

771 — Solun: celuloza,

772 — Jeruzalem: živi krap,

773 — Komotini (Grčija): ponuja se zastopnik našim izvoznikom,

774 — Bruselj: volna angorskih zajcev.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na Obveščajni odsek Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Ratniški dom. Pri tem naj navedejo svoje ime in številko, pod katero je ponudba objavljena.

Nova odkrita rudna bogastva jemljejo Filipinom veselje do svobode

Na Filipinih, deželi 7000 otokov (natančno 7083), so odkrili velika ležišča manganove rude, ki se vedno bolj potrebuje pri proizvodnji plemenitega jekla. Ker je na svetu razen v Rusiji zelo malo manganovih ležišč, sta se Amerika in Japonska takoj pojavile kot interesentke za ta ležišča. Proizvodnja mangana je zato silno narasla ter se računa, da bodo Filipini že letos izvozili 100.000 ton manganove rude, ki ima 45 do 55 odstotkov mangana. Filipini so geološko še silno slabo raziskana dežela in sedaj povsod iščejo manganovo rudo, in to z uspehom. Mnogi kmetovalci na Filipinih so zaradi velikih odkritih ležišč manganove rude čez noč obogateli.

Japonska vlada je tudi že zaprosila za podelitev koncesije za izkoriščanje teh ležišč. Njena prošnja pa je bila od filipinske vlade odklonjena, ker da bo ta sama izkoriščala nove rudnike.

Stvar pa ima še drugo zanimivo posledico. Kakor znano, so hotele Združene države Sev. Amerike že proglasiti popolno neodvisnost Filipinov. Na to so zlasti pritiskali

ameriški farmerji, ki so precej trpeli zaradi konkurence deželnih pridelkov iz Filipinov, saj je šlo 80 odstotkov vseh filipinskih agrarnih proizvodov v U. S. A. Ker pa so sedaj odkrili manganova ležišča in ker Amerika zelo potrebuje mangan, se bo sedaj ležišče filipinskega izvoza premaknilo od agrarnih na rudarske proizvode. Zato je padel velik del onega vzroka, ki je silil k proglasitvi filipinske neodvisnosti.

A tudi na Filipinih samih so najnovejša odkritja bogatih ležišč spremenila naziranje prebivalstva. Že pred tem je bil velik del filipinske inteligence za to, da ostanejo Filipini pod Ameriko. Sedaj, se je število pristašev te skupine silno povečalo, ker spoznava filipinsko prebivalstvo, da samo ne bi moglo braniti filipinske neodvisnosti proti drugim državam. Nova odkrita ležišča pa bi prav gotovo povečala željo nekih velešil, da postanejo gospodarji teh ležišč. Tako so nova odkrita bogata manganova ležišča vzela filipinskemu prebivalstvu vsako voljo po svobodi. Če so majhni na-

rodi prebogat, postanejo prej ali slej plen velikih. Amerikanci so v tej perspektivi za filipinsko prebivalstvo naravnost rešitelji.

Državni dohodki v I. polletju

Po uradnih podatkih so bili državni dohodki v prvih 6 mesecih sedanjega proračunskega leta, t. j. od aprila do septembra, naslednji:

proračunski dohodki	doseženi dohodki
Neposredni davki:	
splošni	843'5 835'8
posebni	426'2 408'7
izredni	80'0 80'3
Posredni davki:	
trošarine	461'2 516'3
takse	605'0 628'0
carine	504'5 523'3
Monopoli:	1.034'8 1.074'3

Drž. gospodarstvo:

prosvetno min.	177	16'1
Drž. hip. banka	27'6	13'7
Poštna hranilnica	44'5	59'1
Belje	49'6	12'7
Slad. tov. Čukarica	24'5	8'1
pomorski in rečni promet	4'3	3'2
pomorski promet	8'2	0'3
drž. železnice	1.194'0	1.217'4
rečna plovba	43'9	28'0
pošte	300'8	270'7
razredna loterija	21'9	1'7
kmetijske ustanove	3'3	1'3
drž. gozdovi	71'0	37'4
drž. rudniki	219'0	145'9

min. za soc. politiko

in ljudsko zdravje 31'2 18'4

razni dohodki 80'8 47'4

skupno vsi dohodki 6.090'0 5.948'4

Doseženo je bilo torej le 97'67% vseh proračunanih dohodkov. Sami davki pa so dali več, kakor pa bi morali dati po proračunu. Zato pa so dala, razen železnice vsa državna podjetja manj. Pri nekaterih seveda vsi dohodki še niso upoštevani, ker bodo ti odkazali svoje dohodke šele po zaključku poslovnega leta. Vendar pa se treba začuditi, kako majhni so dohodki drž. gozdov in rudnikov. Ne dosega niti 60 odstotkov proračunanih pri vseh velikih ugodnostih, ki jih uživajo. Ali res ne bi bilo boljše, če bi se dali drž. gozdovi in rudniki zasebnikom v najem?

Trgovinski register

Vpisali sta se naslednji firmi:

»King Shoe« Vremec & Turk, Maribor, trgovina s čevlji in ostalimi izdelki iz usnja, čevljarstvi potrebščinami in galanterijo na drobno. — Javna trgovska družba. Družbeniki: Stanko Vremec, trgovec in Angelj Turk, trgovec, oba iz Maribora. Vsak družbenik zastopa družbo samostojno.

Franjo Žagar, družba z o. z. Rakek, sedež podružnice: Markovec in Podcerkev. Družba se bavi kot pravna naslednica tvrdke Franjo Žagar z lesno industrijo in trgovino, nakupom in prodajo nepremičnin. Osnovna glavnica v višini 1.000.000 din je vplačana v celoti v gotovini. Poslovodje: Karol Žagar, Franjo Hmelak in Franjo Žagar, vsi industrialeci na Rakeku. Poslovodja: Janko Lešnjak iz Markovca. Družbo zastopata po dva poslovodji kolektivno.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Antolič & Co., Celje. Obratni predmet: izvoz deželnih pridelkov, predvsem vseh vrst okroglega in rezanega lesa na debelo. Iz družbe izstopita družbenika Ernest in Rudolf Kuhnert, da ostane edini lastnik tvrdke Antolič Vekoslav, trgovec v Celju, ki edini zastopa tvrdko.

»Alpavto«, družba za prevažanje z o. z., Bled. Izbrise se poslovodja Anton Vovk, vpiše pa se poslovodja Marica Olip, roj. Pretnar, soproga odvetnika Olipa v Beogradu.

»Importura«, družba z o. z. v Celju. Delitev osnovnih deležev se dopušča ter se podeli osnovni deleži Antona Lečnika po 20.000 din v tri enake deleže po 6.666'66 in se odstopita dva deleža Antonu Lečniku ml. in Otmarju Lečniku.

Romih in Kramer, trgovina z mešanim blagom na drobno, Celje. Odslej javna trgovska družba. Družbeniki: Adolf Romih, trgovski pomočnik in Karol Kramer, krojaški mojster. Poslovodja družbe je Adolf Romih. Firmo zastopata oba družbenika skupno.

Tovarna kemičnih izdelkov, Hrastnik, d. d. v Celju. Vpiše se zvišanje delniške glavnice od 625 tisoč na 5.000.000 din z izdajo 8750 delnic po 500 din. Redni občni zbor delničarjev je sklepčen, če je zastopanih najmanj 5001 delnica.

Krabica & Comp., družba z o. z. v Ljubljani. Izdelovanje in prodaja modnih kravat. Spremenila se je družbena pogodba. Besedilo firme odslej: Anton Kobi, družba z o. z. Obratni predmet odslej: Lesna industrija in trgovina, Borovnica. Izbrise se poslovodja Katarina Krabica, vpiše pa se poslovodja Anton Kobi, industrialec v Borovnici.

Cinkarna d. d. v Celju. Izbrise se izstopišča člana upravnega sveta inž. Dragutin Zahradnik in inž. Viktor Gostiša, vpišeta pa se člana upravnega sveta inž. Veljko Jovanović, inšpektor ministrstva za gozdove in rudnike in Djoko Marković, polkovnik v p. Za podpredsednika je izvoljen namesto inž. Zahradnika inž. Veljko Jovanović. Eksekutivni odbor cinkarne v Celju tvorijo predsednik Lazarevič Todor, industrialec v Celju, podpredsednik Veljko Jovanović iz Beograda in dr. Hugo Roth, industrialec iz Prage.

Žitni trg

Na domačem pšeničnem trgu so se začeli dovozi pšenice. Iz Gornje Baške dovažajo zelo mnogo pšenice. Prizad je kupil 11. novembra 414 vagonov in so s tem vsi njegovi nakupi v tej sezoni narasli na 15.291 vagonov. Prizad izvažajo pšenico samo v Nemčijo in ima zato zelo veliko pšenice na zalogi. Veliki dovozi so nastali tudi zaradi govoric, da bo Prizad znižal cene. Te vesti pa se označujejo na uradnih mestih kot neresnične. Izvozna pariteta za decembrski termin v Liverpoolu je 51'70, za januarški v Rotterdamu pa celo samo 45'20 din.

Na tujih trgih se je pšenica znatno opomogla.

Na trgu s koruzo je tendenca čvrsta. Vagonsko blago se plačuje po 98—99 din. Izvozna pariteta za novembrski termin v Rotterdamu je 69, za efektivno blago pa 72'10 dinarja.

Radio Ljubljana

Torek dne 15. nov. 11.00: Šolska ura: Naše oko — reportaža iz ocesnega oddelka ljublj. splošne bolnice (Mirko Demšar) — 12.00: Ploščice — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Salonski trio (gg. K. Novak, A. Comelli, B. Borštnik) — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Vera — duhovna vrednota (Fr. Tersegav) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Vesela tedenska kronika — 20.00: Berlioz: Rimski karneval (plošče) — 20.15: Cajnkar: Potopljeni svet, drama (člani Nar. gledal. v Ljubljani) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plesne pesmice ob spremljevanju radijskega orkestra, poje Drago Žagar.

Sreda dne 16. nov. 12.00: Ploščice — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Operetni venčki (plošče) — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: a) Opazuj in poskušaj (prof. Miroslav Adlešić) — b) Ročna dela (g. Miroslav Zor) — 18.30: Narodne pesmi (plošče) — 18.40: Delavska ura: Ob 50-letnici delavskega zavarovanja (Rudolf Smersu) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar).